

05.05.2008

Vår ref: 468/ JL
Deres ref:

Kommentarer til forslag om politiattest for personer som skal ha oppgaver knyttet til mindreårige

Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) representerer 76 barne- og ungdomsorganisasjoner, som til sammen organiserer mer enn 500 000 barn og unge. LNU støttet innføringen av frivillig bruk av politiattest i frivillige organisasjoner for medarbeidere som skal ha tett kontakt med barn og unge.

Inkludering av flere forbrytelser i politiattestene

Formålet med dagens krav til politiattest er primært å forhindre at mindreårige blir utsatt for seksuelle overgrep. Dette skal gjøres ved å hindre at personer som er dømt for seksuelle overgrep mot barn kommer i stillinger eller posisjoner hvor de kan begå nye overgrep mot mindreårige. I høringsnotatet foretogs det at politiattesten skal utvides til å omfatte enkelte seksuelle overgrep mot voksne, grove legemskrenkelser, forsettlig drap, ran, mishandling i nære relasjoner, menneskehandel og narkotikaforbrytelser. Det virker som om innhenting av disse opplysningene vil gå lenger enn det som er nødvendig ut fra formålet og at de ikke alltid vil være relevante for å forhindre overgrep mot barn, jmfør Den europeiske menneskerettskonvensjonen som diskutert i punkt 4.3 i høringsbrevet. Hensynet til den enkeltes personvern bør derfor veie tungt her.

For eksempel i punkt 8.3.3 *Forsettlig drap – bør trolig fremgå* står det skrevet i høringsnotatet at det er liten fare for gjentakelse, og det synes ikke klart hvordan dette punktet henger sammen med formålet om å beskytte mindreårige mot overgrep. LNU stiller seg derfor skeptisk til å inkludere all volds- og ranskriminalitet som nevnt under punkt 8.3, og overtredeleser av narkotikalovgivningen som beskrevet under punkt 8.4. I tillegg til personvern hensyn mener vi resosialiseringshensyn må tillegges større vekt.

Slik forslaget er i høringsnotatet legges det opp til at politiattestene skal inneholde svært mange ulike lovbrudd, og at det ikke er mulig for organisasjonene å innhente politiattester med eventuelle anmerkninger om seksuelle overgrep mot mindreårige uten å også motta eventuelle anmerkninger om andre forbrytelser. I tillegg til personvern hensyn og resosialiseringshensyn vil det skape problemer for organisasjonene i forhold til håndteringen av disse opplysningene. Det vil være en selvfølge for organisasjonene å ikke la mennesker med anmerkninger om seksuelle overgrep mot mindreårige få tillitsverv med ansvarsoppgaver for barn. Det vil ikke alltid være det hvis det for eksempel er en anmerking om ran på politiattesten, og kan sette de lokale lagene

i en vanskelig situasjon. LNU mener derfor at det kun skal fremgå seksuelle overgrep mot mindreårige i slike politiattester.

Organisasjonenes valgfrihet

For de frivillige organisasjonene er det svært viktig at lovhjemmelen gir organisasjonene en mulighet å hente inn politiattester, og ikke stiller krav om det. Hver organisasjon må selv bestemme for hvilke roller det er hensiktsmessig å kreve begrenset politiattest.

Det er svært mange organisasjoner i Norge med aktive medlemmer under 18 år. Noen av disse er barneorganisasjoner der hovedvekten av medlemsmassen er barn som blir ledet av voksne. Samtidig er det mange ungdomsorganisasjoner der medlemmene i all hovedsak er mellom 15 og 26 år, og der unge leder unge. Disse organisasjonene bør også jobbe med å forebygge grenseoverskridende seksuell adferd, men på andre måter enn i organisasjoner som består av medlemmer som er barn og ledere som er voksne. Det er ikke noen fare for at voksne tidligere overgripere vil melde seg inn i slike organisasjoner, som for eksempel Europeisk Ungdom eller Ungdom mot EU, for å begå nye overgrep mot mindreårige. Det er ikke meningsfylt at i et lokallagsstyre i Natur og Ungdom som består av tre 17-åringer og to 18-åringer må 17-åringene innhente politiattest for 18-åringene.

Det betyr ikke at det ikke er noen fare for grenseoverskridende seksuell adferd i ungdomsorganisasjonene, men at utfordringene knyttet til dette er helt annerledes enn i for eksempel en barnehage. Undersøkelser som den norske delen av "The Baltic Sea Regional Study on Adolescents' Sexuality" utført av Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA), viser at i flertallet av overgrep mot ungdom er aldersforskjellen mellom offer og gjerningsmann mindre enn fem år. Det kan ikke utelukkes at overgrep mellom jevnaldrende også skjer i ungdomsorganisasjonene. Det relevante fokuset for disse organisasjonene er derfor å forhindre at ungdom begår overgrep for første gang, ikke å unngå at tidligere mennesker som har begått overgrep mot barn melder seg inn i organisasjonen. Ungdomsorganisasjonene bør derfor heller få mulighet til å bruke ressursene sine på å skape trygge organisasjoner og bevisstgjøre unge ledere på deres rolle, enn å innhente politiattester som ikke har noen relevans for deres utfordringer på området.

Generelt er det er svært mange frivillige knyttet til barne- og ungdomsorganisasjonene, blant annet mange foreldre. Dersom innhenting av politiattest blir et krav vil det føre til enorme praktiske utfordringer for LNU's medlemsorganisasjoner. Små lokale lag og foreninger vil oppleve at det å sitte med politiattestene vil føre med seg et stort ansvar i et personvern perspektiv. I tillegg kan det virke hemmende på deltakelsen i frivillig arbeid.

En så omfattende ordning vil også være svært byråkratisk og kreve mye tid og ressurser både fra politiets side og fra de frivillige organisasjonene og andre bestillere av attest. I Danmark har det vært lovpålagt for organisasjonene å innhente en såkalt barneattest fra politiet. I 2007 ble det innhentet i overkant av 170.000 barneattester, og det er ingen grunn til å tro at det blir mindre i Norge. LNU oppfordrer departementet til å se nærmere på erfaringene fra Danmark og eventuelt andre land med tilsvarende bestemmelser.

LNU er positive til et tettere samarbeid mellom politiet og frivillige organisasjoner på området seksuelle overgrep. Dette kan gjøres ved at noen fra politiet får spesiell opplæring på dette feltet og besøker store arrangementer i barne- og ungdomsorganisasjonene og idretten i tillegg til sentralstyrer og ansatte for å snakke om disse temaene.

Ikke en sovepute

Man kan aldri kan garantere barn mot seksuelle overgrep, hverken på offentlige arenaer som skole og barnehage, eller i frivillig sektor. Hverken beskyttelseshensynet eller tillitshensynet kan noen gang bli oppfylt 100 prosent, og utstrakt grad av bruk av politiattester kan føre til en form for falsk trygghet og bli en sovepute. Det forebyggende arbeidet for å skape trygge organisasjoner er svært viktig, også for å hindre at nye overgripere blir skapt.

Politiattest vil alltid gi begrenset beskyttelse, og ikke være noen garanti mot overgrep. Grenseoverskridende seksuell adferd er et problem som inkluderer mange elementer som ikke nødvendigvis fanges opp av en politiattest – uansett hvor mange momenter den inneholder. Vi vil derfor oppfordre til at det settes av midler til å arbeide med grenseoverskridende adferd. Politiattest er i seg selv ingen løsning på disse problemene, men ett av flere mulige tiltak.

LNU mener at bruk av begrenset politiattest bare er én av mange virkemidler i kampen for å trygge fritiden til barn og unge. Aktiviteten som drives av barne- og ungdomsorganisasjonene i Norge utgjør en positiv del av mange unges fritid. Samtidig er LNU bevisst på at organisasjonene også er en arena hvor det kan skje handlinger som er krenkende for den enkelte. Derfor jobber LNU aktivt med å forebygge seksuelle overgrep i organisasjonene gjennom prosjektet Trygg!. Det er utarbeidet en beredskapsplan som organisasjonene kan følge hvis det er mistanke om at et medlem er utsatt for et overgrep, og produsert materiell som skal gjøre medlemsorganisasjonene bedre i stand til å forebygge mulig grenseoverskridende atferd.

Vennlig hilsen

Landsrådet for Norges
barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU)

Bjarne Dæhli
Leder

Trond Enger
Generalsekretær